

Motion till riksdagen

1989/90:L413

av Rolf Dahlberg och Lars Ahlmark (båda m)

Arvsrätt för kusiner

De personer som för närvarande har arvsrätt efter en ogift arvlåtare är i första hand den avlidnes bröstarvingar (barn, barnbarn osv.). Om det inte finns några bröstarvingar går arvet till den avlidnes föräldrar och deras avkomlingar (syskon, syskonbarn osv.). I sista hand går arvet till den avlidnes far- och morföräldrar och deras barn (farbröder, fastrar, morbröder och mostrar).

När en gift person avlider är även den efterlevande maken arvsberättigad. I syfte att stärka den efterlevande makens ställning infördes den 1 januari 1988 ändringar i ärvdabalken som innebär att den efterlevande maken har rätt till arv framför makarnas gemensamma bröstarvingar.

Finns det inte någon efterlevande med ett så nära släktskap till den avlidne som ovan sagts tillfaller arvet enligt vår nuvarande arvsordning en särskild fond, allmänna arvsfonden. Den avlidnes kusiner har alltså inte någon rätt till den avlidnes kvarlåtenskap ens om de är dennes enda släkt.

Enligt äldre svensk rätt hade kusiner arvsrätt. Denna arvsrätt upphörde år 1929 i samband med att lagen (1928:281) om allmänna arvsfonden infördes. Ett skäl för lagändringen var att den dithän gällande arvsrätten för kusiner innebar risk för en uppsplittring av jordbruksfastigheter och andra produktionsenheter på många små enheter, något som ansågs inge synnerliga betänkligheter från nationalekonomisk synpunkt.

Det är uppenbart att det nämnda argumentet mot arvsrätt för kusiner – vilket kan ha haft fog för sig i dåtidens agrarsamhälle – inte längre har bärkraft. Enligt vår mening har utvecklingen i stället gått dithän att det nu finns starka skäl för att återinföra arvsrätten för kusiner.

Sålunda är det numera ganska vanligt att vuxna personer saknar egen familj. En sådan person känner ofta en familjesamhörighet med något mera avlägsna släktingar, t.ex. kusiner. Dessa är som regel i vederbörandes egen ålder, vilket befrämjar kontakterna dem emellan. Över huvud taget synes det sociala mönstret utvecklas i riktning mot allt livligare kontakter och bättre sammanhållning mellan släktingar utanför den trängre familjekretsen. Kulturpåverkan till följd av den ökade invandringen kan här ha spelat en betydelsefull roll.

En annan, mera tragisk företeelse i det moderna samhället är att det alltför ofta inträffar trafikolyckor och andra svåra olyckor som i ett slag utplånar en hel familj. Av förstäligen skäl har det många gånger inte skrivits något

testamente. och följden blir att det inte finns någon arvsberättigad eller testamentstagare.

Mot. 1989/90
L413

Om även kusiner hade arvsrätt kunde i sådana fall finnas en möjlighet att trots allt behålla familjens egendom i släkten, något som helt säkert skulle stå i överensstämmelse med allmänhetens rättsmedvetande.

Ytterligare ett viktigt skäl för kusiners arvsrätt är att det måste anses principiellt oriktigt att staten inträder som arvinge efter avlidna personer med tämligen nära släktingar i livet. Argumentet är tungt vägande, särskilt som den egendom som tillfaller allmänna arvsfonden kan användas för ändamål som kanske varit den avlidne mycket främmande.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återinförande av arvsrätt för kusiner.

Stockholm den 23 januari 1990

Rolf Dahlberg (m)

Lars Ahlmark (m)